

تاریخ تألیف: ۸۹۷ق؛ محل تألیف: شیراز
در قواعد فلسفی به روش متأخرین از حکماست، منسوب به قاضی میبدی، میرحسین بن معین الدین. در بعضی از نسخه‌ها، این کتاب به غیاث الدین منصور دشتکی (-۹۴۸ق) و در برخی به خواجه نصیرالدین طوسی (-۶۷۲ق) نسبت داده شده است. در مقصد ۱۵ کتاب حاضر آمده: «و در تحفه شاهی اثبات افلاک ذکر شده است و این مختصر سعه بیان آن ندارد». اگر مراد از این جمله، اشاره به اثر دیگر مؤلف باشد ممکن است نویسنده این کتاب، قطب الدین محمود بن مسعود شیرازی (-۷۱۰ق) باشد، چه او کتابی دارد به نام: «التحفه الشاهیه فی الهیئه». «اکتفاء القنوع بما هو مطبوع» آن را به خواجه طوسی نسبت داده و «آثار الشیعه» هم به متابعت او چنین پنداشته ولیکن صحیح کلام «کشف الظنون: است که از میبدی دانسته است.

این کتاب شامل یک فاتحه و سی مقصد و یک خاتمه می‌باشد: فاتحه در اقسام موجودات؛ مقصد ۱. واجب الوجود؛ ۲. علم حصولی و حضوری؛ ۳. علم الهی؛ ۴. فعل حق تعالی؛ ۵. صدور موجودات؛ ۶. عقل؛ ۷. نفس ناطقه؛ ۸. هولی؛ ۹. جسم؛ ۱۰. فلک الافلاک؛ ۱۱. فلک آفتاب؛ ۱۲. فلک زهره و مریخ و مشتری؛ ۱۳. فلک قمر؛ ... ۲۰. عناصر چهارگانه؛ ... ۲۶. نفس نباتی؛ ۲۹. قوای انسانی؛ ۳۰. عرض و مقولات نه گانه آن؛ خاتمه در توحید عقیده حکما در خصوص قدم عالم و امتناع خرق و التیام و ... مقصد ۲۱ را مؤلف بدون بیان مطلبی رها می‌کند و می‌گوید «نوشته نشد چون در فارسی هیئت مذکور است». در خاتمه رساله مؤلف می‌گوید «طریق اسلم آنست که طالب، قرآن و حدیث را میزان سازد و عقائد خود را از آن تصحیح کند ...».

آغاز: سپاس حکیمی را که افکار حکما و انظار علما در معرفت کنه او متحیر و پریشانند و درود بر کاملان خاصه حضرت محمد مصطفی و آل و اصحاب او انجام: و بعد از استحکام عقائد دینی در کلام متقدمین و صوفیه و حکما نظر کند و از هر جا استناد کنند تا آن عقاید بمرتبه استحکام و رسوخ موصوف گردد و بدرجه تعیین رسد باتمام رسید این نامه نامی و حله اختتام پوشید چاپ: با رساله جبر و اختیار و لوایح جامی و با انتساب به خواجه نصیر طوسی، تهران، ۱۳۱۴ق، سنگی، جیبی، ۲۶ص؛ با تصحیح عبدالله نورانی، تحقیقات اسلامی، ۱ (۱۳۶۵) ش ۱: ۹۳-۱۱۲.

[الذریعه ۲۵/۵، دو عنوان، یکی از خواجه طوسی و میبدی و یکی ناشناخته؛ اعلام ۷۱۶/۱؛ طبقات ۷۴/۱۰؛ نسخه‌های منزوی ۷۶۷/۲؛ نشانی ۲۵ نسخه؛ مشار فارسی ۱۴۸۵/۲ که از طوسی دانسته با اشاره به میبدی؛ مدرس رضوی، احوال و آثار خواجه ۵۹۴ جام گیتی نما؛ که از میبدی دانسته؛ حاجی خلیفه ۵۳۳/۱ که از میبدی دانسته؛ دانشگاه ۷۱۵/۸ که نویسنده نسخه، آن را از میرغیاث الدین منصور دانسته است؛ فهرستواره منزوی ۱۲۰/۶]

۱. کرمناشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۲۷۵/۲

در دهه نخستین شوال ۸۰۶/۱۸۶گ، ۲۳ سطر [فیلمها ف: ۱-۶۲] تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۷۹-۱ ف

نسخه اصل: کتابخانه ملی وین Mixt 370؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱ ربیع الاول ۸۳۵ق؛ ۱۸۹گ، ۲۲ سطر [فیلمها ف: ۱-۶۳] تهران؛ شورا؛ شماره نسخه: ۶۷۰۹

آغاز: از رنج کبی و خراج به کبی دهند و خراج آنست که هر روز طعامی سازند تا کبیان بخورند و باز گردند و تا روز دیگر بدان خورسند باشند

خط: نستعلیق، کا: عبدالعزیز بن عبدالرحمن بن لطف الله ترشیزی، تا: ۲۰ رمضان ۸۴۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی، در ۱۸ برگ پایانی کلمات خواجه عبدالله انصاری در نگاه داشتن ده خصلت و کلماتی از امیر سید حسین (هروی) و نظم همان ده خصلت خواجه عبدالله ظاهرآ از کاتب مجموعه در دو بخش و حکایاتی به نقل از جامع الحکایات و لوایح الروایات عوفی آمده است؛ جلد: تیماج مشکى، ۲۲۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۳×۱۶سم [ف: ۲۰-۲۱۴] تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۶۶

خط: نسخ، کا: حافظ رومی، تا: دوشنبه ۲۸ ربیع الثانی ۸۸۴ق؛ کاغذ: بغدادی، جلد: ساغری، ۲۳۵گ [نشریه: ۲-۶۹] تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۷۸-۱ ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۶۲] تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۷۹-۱ ف

نسخه اصل: توینگن؛ خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم کاتب، تا: ۱ محرم ۹۲۵ق [فیلمها ف: ۱-۶۳] تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۲۳-۱ ف

نسخه اصل: برلین Or oct 265 (پرچ ص ۳۶۶ س ۳۴۴)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعد ۹۳۱ق، ۵۲۹گ، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱-۶۳] تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۹۵۹

آغاز: عظیم است که همه گنجهای عالم ... قل هل یستوی الذین یعلمون و الذین لا یعلمون (س ۴ ص ۸ چاپی)؛ انجام: بالها و نیش خرطوم ردمت و سر و دو گوش و دو چشم و نیشتر ... والله اعلم بالصواب (پایان چاپی).

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ جدول زرین با سیزده مجلس تصویر؛ کاغذ: ترمه، جلد: ساغری سیاه پشت معرق، ۲۲۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۴/۲×۱۵/۳سم [ف: ۳-۵۵۶]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۹۷۶ بخشی از کتاب؛ خط: نستعلیق، کا: شیخ محمد، تا: ۱۲۰۵ق [الفبائی ف: ۴۰۱]

● جام گیتی نما / فلسفه / فارسی

jām-e gīti-namā

میبدی، حسین بن معین الدین، - ۹۱۱ قمری
meybodī, hoseyn ebn-e mo'in-od-dīn (- 1506)

اهدا به: قاسم بیگ پرناک ترکمن والی شیراز در ۹۰۰ق

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد نهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276247

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۳۹۱/۲۰۱۲